

Bruksdyrkryssing

Per Johan Lyse,
rådgiver sau i Nortura.

Lam 2026

Hva er bruksdyrkryssing?

I følge AI:

Bruksdyrkryssing på sau betyr å krysse ulike saueraser for å kombinere ønskede egenskaper for kjøtt- eller ullproduksjon.

Målet er å skape bedre økonomisk utbytte gjennom kvalitetslam og effektiv drift, der man skiller mellom søyer som skal gi slaktelam og søyer som skal produsere nye avlsdyr.

Motivasjon

Økonomi:

Eksempel på slakteoppgjør inkludert tilskudd:

Lam 14,1 kg klasse O+ pulje > 190, i lammering, kvantum 3-5 tonn, distrikts.tilskot sone 2: kr 1 373

Lam 16,1 kg klasse R pulje > 190, i lammering, kvantum 3-5 tonn, distrikts.tilskot sone 2: kr 2 156

Forskjell: **+ kr 783**

En del av denne forskjellen er ulikt kvalitetstilskudd:

O+ eller bedre over 11 kg - t.o.m. 15 kg kr 334

O+ eller bedre over 15 kg kr 714

Forskjell: **+ kr 380**

Levere lam som er mer etterspurt av kundene

Hvem passer dette for?

Alle som bruker mer enn 1
vær i besetningen sin.

At du er en «robust
sauebonde» som tåler å se et
krysnings lam 😊

Ønsker enklere uttak av
livlam

Hvilke muligheter finnes det?

Krysse med en tyngre rase

- GNS, Spæl, mordyr krysses med NKS far
- Villsau mordyr, krysses med spæl/NKS far
- Kan også bruke andre raser enn NKS til far rase.

Krysse innad i rasen, men på bestemte egenskaper.

Valg av vær.

Ta et valg over hvilke egenskaper en ønsker å forbedre, ikke mer enn 2-3 egenskaper. Oftest slakte tilvekst, klasse og fett.

Kjøpe god vær på disse egenskapene. Bestill tidlig fra en seriøs selger, værering medlem, en som inseminerer, eller en som du vet har gode dyr.

Viss du skal bruke NKS, så er det sikrest tall på en avkomstgransket vær, spesielt med tanke på slakte egenskaper og fødselsvekt.

Semin er mindre aktuelt her, kun til å eventuelt lage en kjøttvær selv til senere bruk.

Kong Karl

Oppdretter: Karl Henrik Lien, Ring 150 Sveio verering, Hordaland

Ny

Stamtavle		Kåring	2025	Dato: 16.09.2025	
Far	202158667 Prins Wergeland	Bruksegenskaper	9	8	O-indeks 125
Farfar	201841382 Lille Prins Nordbo	Beinstilling	9	8	Fødselsvekt 87
Mor	10146	Ullkvalitet - finhet	9	9	Slaktevekt 119
Morfar	202054929 Lille Vika	Rygg		14	Slakteklasse 153
Burd: Tvilling		Lår		13	Fettgruppe 99
Finnevarianten: Fri (0)		Krysshøyde		71	Fødselsvekt_mor 119
Pris per dose kr 115,-		Spener			Vårvekt_mor 119
					Slaktevekt_mor 116
					Lammetall 94
					Spenestørrelse 113
					Ullvekt 95
					Ullklasse 106
					Søyevekt 108
					Antall slakt 37
					Antall døtre 8

Svært godt kjøttsatt vær. Store fyldige lår og veldig god rygg. Middels bein. Finfibret god ulltype med veldig god spenst. Gir svært god slakteklasse på avkommene sine, god tilvekst og litt mer fettmengde enn gjennomsnittet. Fødselsvekta til lammene ligger under snittet.

Hvordan gjøre dette?

Dele flokken i 2:

- Ca 50% av flokken som skal produsere livlam/slakt
- Ca 50% av flokken som skal produsere kun slakt.

Vektlegging for livdyr produsentene:

- O-indeks
- Beitevaner
- Gode mordyr
- Ekstriør

Vektlegging for slaktelam produsentene:

- Resten....
- Husk at disse lamma er kun slaktedyr, selv om de kommer store og flotte hjem fra fjellet!

Foring

- Viktig med jevn god foring gjennom vinteren.
- Ikke øke foringen før etter lamming.
- Er sauene i godt hold, holdklasse 3 til 3+ i februar, så tåler den å gå litt ned i siste måned før lamming.
- Stor fordel med fostertelling
 - 1 lam litt redusert foring siste 6 ukene
 - 2 lam samme foring som vinterhalvåret
 - 3 og flere lam, vurder foringen etter rase på mordyra
- For å få mest mulig ut av krysningseffekten, er en avhengig av gode vår- og sommerbeiter.
- I villsaudrift er det også en fordel å skille lam og sau i august/september. Det er dårlig tilvekst i september/oktober på moderate lyng/innmarks beite.

Hva kan en oppnå?

(Fått god hjelp fra Finn Avdem og sauekontrollen)

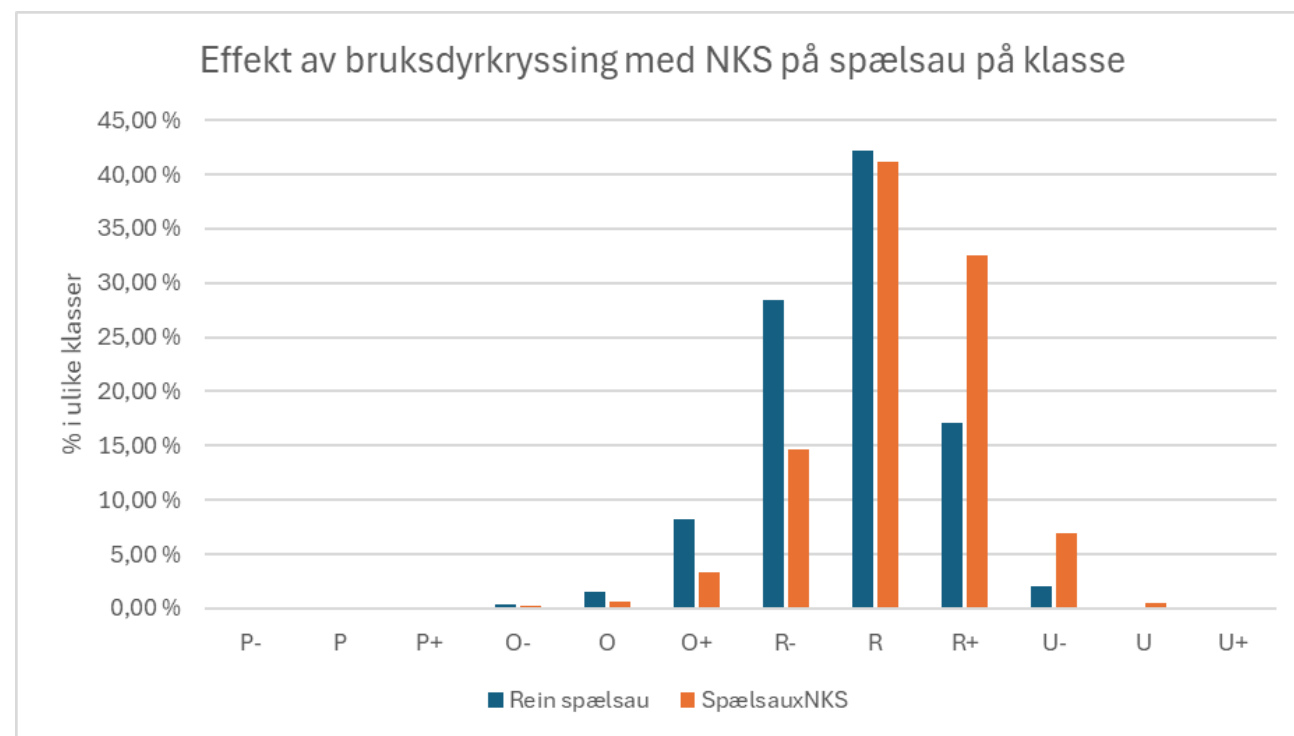
Sauekontroll-resultat fra flokker som har brukt NKS-vær på deler av flokken

Norsk Spælsau

Norsk Kvit sau

Slaktevekt:
Beregna slakteverdi
inkl. grunn- og
kvalitetstilskot

Spælsaulam	Krysningslam spælsau/NKS	Forskjell:
18,4 kg	19,6 kg	1,2 kg
kr 1 996	kr 2 144	kr 149

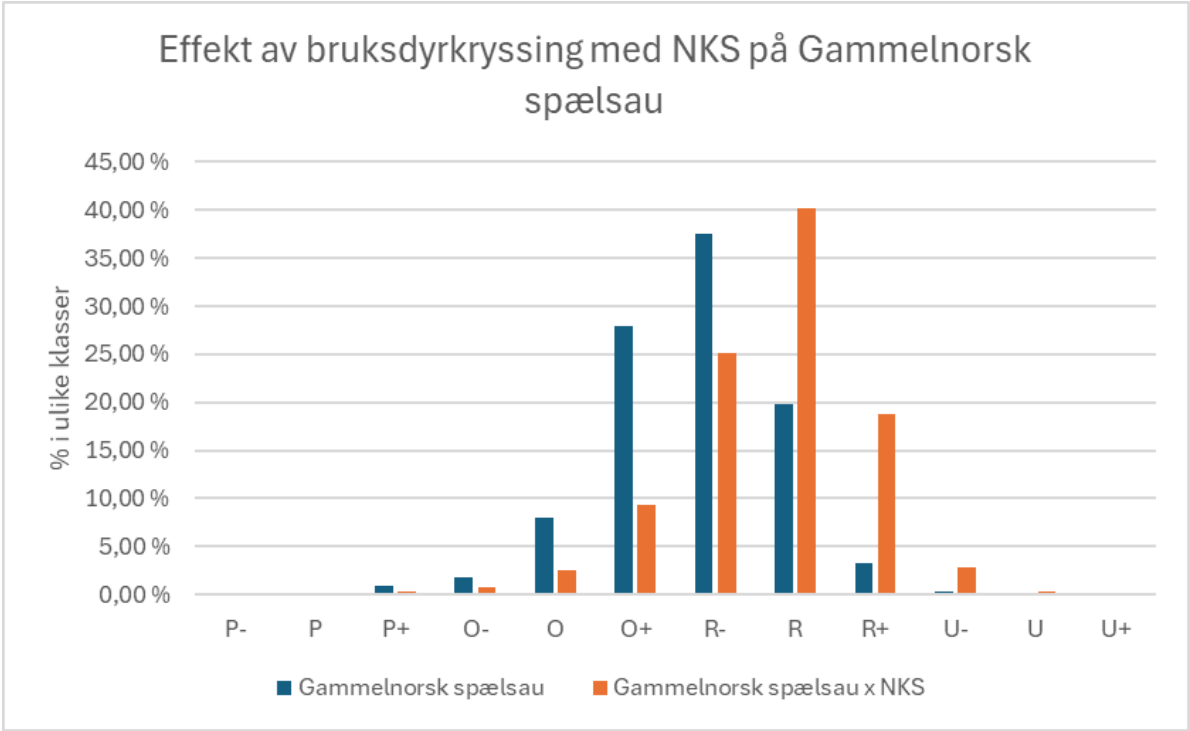
Sauekontroll-resultat fra flokker som har brukt NKS-vær på deler av flokken

Gammelnorsk spælsau (foto: Mette Grønvold)

Norsk Kvit sau

	Gammelnorsk spælsau	Krysningslam Gammelnorsk spælsau/NKS	
Slaktevekt:	15,6 kg	18,0 kg	Forskjell:
Beregna slakteverdi inkl. grunn- og kvalitetstilskot	kr 1 576	kr 1 937	2,4 kg
			kr 360

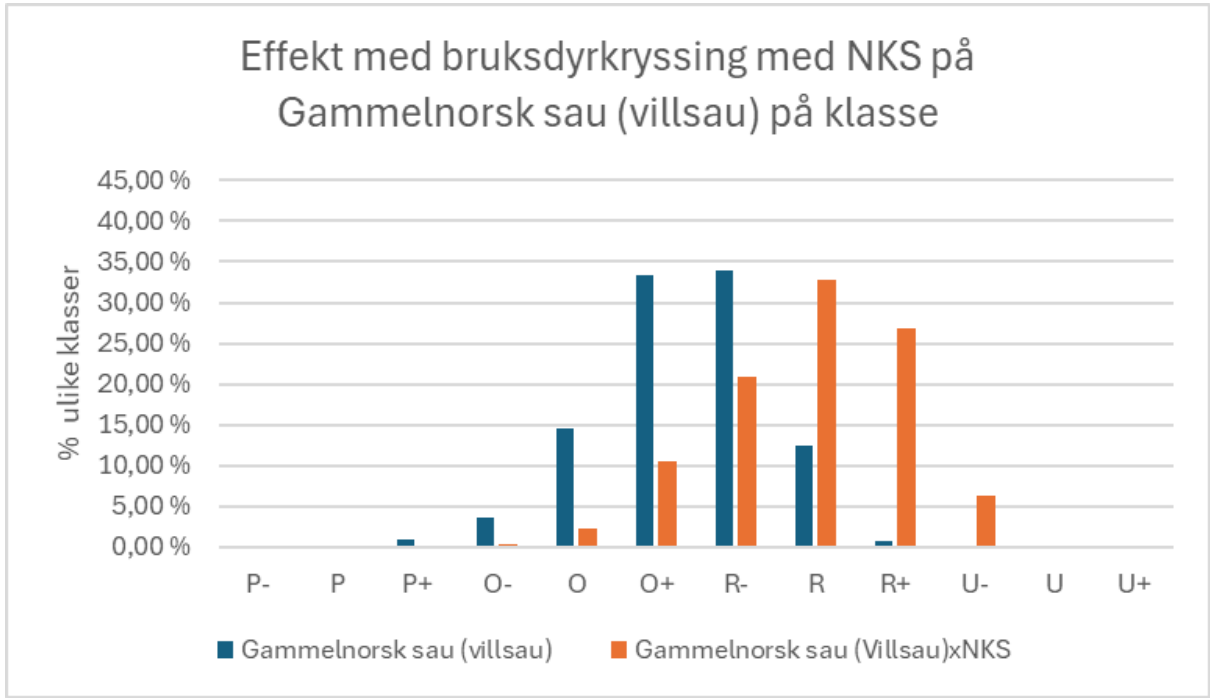
Sauekontroll-resultat fra flokker som har brukt NKS-vær på deler av flokken

Gammelnsk sau (Villsau)

Norsk Kvit sau

Fordel med godt ly første uka på grunn av anna type ull

	Gammelnsk sau	Krysningslam Gammelnsk sau/NKS	Forskjell:
Slaktevekt:	12,8 kg	17,2 kg	4,4 kg
Beregna slakteverdi inkl. grunn- og kvalitetstilskot	kr 1 149	kr 1 848	kr 699

Nortura

Verdi ved å bruke en god avlsvær

- Eksempel fra en avlsavdeling i Rogaland:

- Forskjell mellom beste og dårligste vær for slaktetilvekst var 20 g/dag
- Alder ved slakting var i snitt 144 dager
- Det gir en forskjell på 2,9 kg slakt
- Ved å bruke væren på 50 søyer og regner 1,4 slaktelam pr søye, utgjør dette **203 kg lammeslakt**
- Prognosert pris på lam inkludert tilleggssytelser og grunntilskudd i 2025: ca kr 84 pr kg.
- Verdien med å bruke den beste væren på 50 søyer blir da : **kr 17 052**
- Den beste væren hadde 133 i O-indeks og den dårligste væren hadde 115 i O-indeks
- I tillegg vil den beste væren produsere bedre påsettlam.

